

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia

Jacobus <Genua, Erzbischof>

[Lyon], 20. Juli 1486

De sancto Laurentio cxii

[urn:nbn:de:bsz:31-289352](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-289352)

Deinde iussit carpasio vicario vt ipm cū socijs sacrificare pelleret. aut diuersis supplicijs occideret. Et cū ipse picē sup caput eius liquasset. et i eculo suspēdisset. fecit cyriacū cū oibus socijs decollari. Carpasius autē cū domū sancti cyriaci impetrasset. et ad derisionē xpianoz ī loco vbi cyriacus baptisabat se lauaret. epula scq cū decē nouē socijs celebraret subito oēs mortui sūt. Et extūc clauso balneo gētilēs xpianos timere et venerari ceperunt.

De sancto laurentio crū A

Laurentius dicit quasi laureā tenēs. Que est corona de lauro facta. qz olim de huiusmodi ramis victores coronabant. Hec autē arbor est victorie ostēsiua. cōtinua viriditate amena odore grata. et efficacia virtuosa. Beatus igit laurentius dicit a lauro. quia victoriā obtinuit in sui passione. Unde et cōfusus decius dixit. Puto quia iam victi sumus. Viriditatē habuit in cordis mundicia et puritate. Unde et dixit. Mea nox obscurū nō habet etc. Odorē habuit p memorie perpetuitatē. Cū dispserit dedit paupibus. et ideo iusticia eius manet in seculū seculi. Beatus maximus. Quō nō in eternū huius manebit iusticia quā et sancto impleuit opere et gloriosissimo martirio psecrauit? Efficacia habuit p virtuosam p dicationem. p quā luculum ypolitū et romanū conuertit. Huiusmodi autē arboris efficacia est. qz calculū frāgit. surditati subuenit. fulmen nō metuit. Sic laurentius frāgit cordurum spūalem. reddit auditū. protegit a fulmine sententie reproborum. B

Laurentius martir et leuita. genere hispan^a a beato sixto romā deductus est. Nā sicut dicit mag^o iohes beletb. cū idē beatus sixtus in hispaniā puctus esset. duos iuuenes ibidē reperiens. scz laurentiū et vincentiū eius cognatū. motum honestate cōpositos. et in omni actione predatos ipos secū romā adduxit. quoz alter. s. laurent^o secū rome māsit. vincētius vero ī hispaniaz rediit et ibi gloriozo martirio vitam finiuit. Huic autem opinioni magistri iohānis beletb repugnat tēpus martirij vtriusqz. Nam laurentius sub decio. vincentius autē in iuuenili etate sub dyocleciano et daciano passus est. Sed inter decium et dyoclecianū fluxerūt anni circiter quadraginta. et impatores septē mediū fuerunt. vt tunc beatus vincentius nō potuit iuuenis extitisse. Beatus autē sixtus laurentium suum archid^o yalōnū ordinauit. Eodē tempore philippus imperator et filius suus noie philippus fidem xpī receperant. et xpiani effectū ecclesiam sublimare plurimum nitēbant. Iste pbi lippus primus imperator: fuit qui fidem xpī recepit. quē origenes vt dicitur ad fidem xpī conuertit licet alibi legat qz beatus pontius eum conuertit Regnauit autē anno millesimo ab v:be condita. vt millesim^o ānus rome xpō potius qz ydolis deditur. qz quidem ānus millesimus fuit a romanis cum ingenti ludozū et spectaculozū apparatu celebratus. Erat autē philippo imperatori miles quidam nomine decius in armis bellicis plurimū strētus et famosus. Cum autē iisdem temporibus gallia rebellaret. illuc imperator decium misit. vt rebellantem galliam romano imperio subiugaret. Missus decius pspere cūtra gessit. et ad libitū potitus victoria romā rediit. Audiens imperator eius aduentum eum altius honorificare voluit. et eidē a roma vsqz yd veronā obuius iuit. Sed quia malozū mentes quo magis se honorari sentiūt eo amplius p supbiā tumescunt. decius in supbiā elatus imperiū cepit ambire. et de morte sui dñi ptractare Cū igit imperator in stratu suo sub papilione quiesceret. decius papilionē latēter introiuit et domiētem dñm iugulauit. Exercitum autē qui cum imperatore venerat ad se pcece et precio muneribus et promissis attraxit. et ad vibem regiam gradu cōtato properauit. Audiēs hoc philippus minor veuementer extimuit. et totū thēsauro patris et suū vt ait sicardus in cronica sua beato sixto et sancto laurentio pmedauit vt si ipm a decio interfici cōtingeret thēsauro ipm ecclesie et pauperibus erogaret Nec te moueat qz thēsauro quos beatus laurentius

De sancto

dispensauit nō dicunt thesauri impatoris sed eccle
quia potuit esse q̄ cū ipis thesauris philippi impe
ratoris aliquem etiā thesaurū ecclesie dispensauit
Uel forte ideo dicunt thesauri ecclesie. quia philip
pus eos reliquerat ecclesie pauperibus dispēsan
dos. Licet habeat dubitationē uehementē utrum
sirtus tunc tē poris fuerit sicut infra dicit. Postea
philippus aufugit et se a facie decij occultauit. Se
natus igitur obuam decio processit. et ipsum in
imperium confirmauit. Ne uero proditorie. sed zelo
ydolatrie dominus suum occidisse uideretur xpian
nos cepit crudelissime persequi. p̄cepitq̄ illos si
ne ulla misericordia trucidari. In hac persecutiōe
multa milia martirū corruerunt. Inter quos etias
philippus iunior martirio est coronatus. Post hoc
decius de thesauro dñi sui inquisitionem faciens
oblatus est ei beatus sirtus tanq̄ qui xpm coleret
et imperatoris thesauros haberet. Tūc decius ius
sit eum in carcerem recipi. ut per illata tormenta
xpm negaret. et thesauros prodideret. Beatus autē
laurentius ipm sequens. post eū clamabat. Quo
p̄gredieris sine filio pater. quos sacerdos sancte si
ne diacono p̄peras? Tu nunq̄ sine ministro sacri
ficium offerre consueueras. Quid ergo in me dis
plicuit paternitati tue? Nunquid degenerē proba
sti? Experire certe utrum ydoneū ministrum elegeris
cui comisisti dominici sanguinis dispensationē
Cui beatus sirtus dixit. Nō ego te desero fili. neq̄
derelinquo. sed maiora tibi debent p̄o fide xpi cer
tamina. Nos quasi senes iuuenis pugne cursus re
cipimus. Te autē quasi iuuenē manet de tyranno
gloriosior triumphus. Post triduum me sequeris sa
cerdote leuita. Deditq̄ ei omnes thesauros p̄eci
piens ut ecclesijs et pauperibus erogaret. Beatus
igitur laurentius xpianos die ac nocte diligenter q̄
suiuit. et uncuq̄q̄ p̄out opus fuerat ministravit. Ve
nitq̄ ad domū cuiusdam uidue que multos xpian
uos in domo sua absconderat. quas longus dolor
capitis detinebat. Sanctus autē laurētius p̄ impo
sitionem manus eam a dolore capitis liberauit. et
pauperū pedes lauans omnibus elemosinā dedit
Eadē nocte in domo cuiusdam xpiani ueniens que
dam cecū ibidem repperit. et facto signo crucis eū
illuminauit. **¶** Cum autē beatus sirtus decio
nollet consentire. nec ydolis immolare. ipm ad de
collandum duci precepit. Accurrens autē beatus
laurētius post ipm clamauit. Noli me derelinque
pater sancte q̄ thesauros tuos iam expendi quos
tradidisti michi. Tūc milites audientes thesauros
laurētium tenuerunt et parthemio tribuno tradi

Laurentio

derunt. Ipse autē eum decio presentauit. Cui de
cius cesar ait. Ubi sunt thesauri ecclesie quos apud
te cognouimus esse reconditos? Qui cum sibi non
responderet tradidit valeriano prefecto. ut aut the
sauros prodaret et ydolis sacrificet. aut diuersis eus
interire faciat supplicijs et tormentis. Valerianus
autē cuidam prefecto nomine ypolito in custodia
eum tradidit. Quem ille cum multis alijs in carce
re recludit. Erat autē in custodia ibi quidam genti
lis nomine lucillus. qui plorando lumen oculorū
amiserat. Cui cum laurentius lumen se restaura
re promitteret si in ipm crederet et baptisma susci
peret. ille se instantius baptisari postulauit. Acci
piens ergo aquam laurentius dixit ei. Omnia in
confessione lauantur. Cūq̄ ipsum de articulis fi
dei diligenter interrogasset. et ille omnia se crede
re confessus fuisset. aquam sup caput eius effudit.
et ipsum in christi nomine baptisauit. Quapropter
multi ad eum ceci ueniebant. et ab eo illuminati
redibāt. Hoc uidentē ypolitus dixit ei. Ostende mi
hi thesauros. Cui laurentius. O ypolite si in do
minum ihesum christum credideris. et thesauros
tibi ostendo. et uitam eternam promitto. Cui ypo
litus. Si dictis facta compenses faciā quod hosta
ris. Eadem hora ypolitus credidit. et sacrū bap
tisma cum familia sua suscepit. Baptisatus autē ait
Uidi animas innocentium letas gaudere. Post hoc
mandauit valerianus ad ypolitū ut laurentiū pre
sentaret. Cui laurētius ait. Ambulem? ambo pa
riter. quia michi et tibi gloria preparat. Ad tribu
nal ergo ambo ueniunt. et fit iterum inquisitio de
thesauro. Laurentius autē triduo indutias petijt.
quas valerianus eidem sub ypoliti custodia cōces
sit. In hoc triduo laurētius pauperes. claudos. et
cecos collegit. et eos in palatio salustiano corā de
cio presentauit dicens. Ecce isti sunt thesauri eter
ni qui nunq̄ minuunt sed crescunt. qui in singulis
dispargunt et in omnibus inueniunt. Horū em̄ ma
nus thesauros in celū depozauerūt. Valerianus
presente decio dixit. Quid uariaris p̄ multa? Jam
nunc sacrificia. et magicā artem depone. Cui lau
rentius. Quis debet adorari. qui factus est. an q̄ fe
cit? Fratrus decius iussit eum scorpionibus cedi. et
omne genus tormentorū ante ipm deferri. Quem
cū sacrificare inberet. ut hec tormenta euaderet. re
spōdit. Infelix has epulas semp̄ optraui. Cui deci?
Si epule ista sunt tibi similes p̄ande prophanos.
ut tecum pariter epulent. Cui laurentius. Jam ce
lis nomina sua dederunt. et eorū aspectibus nō es
dignus. Tūc iubente decio nudus. sustibus cedit

De sancto

et ardētes lamine ad latera apponuntur. Dixitq; laurētī? Dñe ihu xpe deus de deo miserere seruit. Quia accusatus nō negaui nomen sanctū tuuz interrogatus te dñm confessus sum. Dixit ei decius? Scio quia per artē magicā tormenta deludis. me tamen deludere diu nō valebis. Testor deos deas q; quia nisi sacrificaueris diuersis supplicijs punieris. Tunc iussit eū plumbatis diuissime cedi. Laurentius autē orauit dicēs. Dñe ihesu xpe accipe spiritum meum. Tunc audiente decio vox de celo in sonuit. Adhuc tibi multa certamina debētur. Tūc decius furore repletus dixit. Viri romani audistis demones istum sacrilegum cōsalātes qui nec deos colit. nec tormēta metuit. nec iratos p̄ncipes ex pauescit? Iussitq; eum iterum scorpionibus cedi. subridens autē laurētius gr̄tias egit. et pro astantibus exorauit. Eadem hora miles quidam noīe romanus credidit. et beato laurentio dixit. Uideo ante te iuuenem pulcherrimum stantem. et membra tua cum lintheco extergentem. Adiuro ergo te per deum ne me derelinquas sed festina me baptizare. Dixitq; decius valeriano. Puto quia ias per artem magicam victi sumus. Iussit ergo eum de carabasta solui. et in custodia ypolitici recludi. Romanus autē afferēs viceū cū aqua ad pedes laurētij procidit et ab eo sacrū baptisma suscepit. Qd̄ vbi decius comperit romanū fustibus cedi iussit. Qui cum libere se christianū p̄fiteretur. iussu decij de collatus est. Eadē nocte laurētius ad decium adducitur. Cum autē ypolitus fletet et se xpianū esse vellet clamare. dixit ad eum laurentius. In interiori homine magis xpm absconde. et dum clamauero audi et veni. Omnia igitur tormētoꝝ genera afferuntur. Dixit ergo decius laurentio. Aut dijs sacrificabis aut nox ista in te cū supplitijs expendetur. Cui laurentius. Mea nox obscurū nō habet sed omnia in luce clarescunt. Dixitq; decius. Afferat lectus ferreus. vt requiescat in eo contumax laurentius. Ministri ergo eū exuerūt et sup̄ cratē ferream extendērūt. et p̄nīs suppositis eū cūz furcis ferreis cōpresserūt. Dixitq; laurētius valeriano. Discite mi ser quia carbones tui sunt michi refrigeriū. tibi autē eternū supplicium p̄stāt. Quia ipse dñs nouit q; accusatus non negaui eum. interrogatus xpm cōfessus sum. assatus gr̄tias ago. Dixitq; hilari vultu ad decium. Ecce miser assasti vnam partē. gira ad aliam et manduca. Et gr̄tias agens dixit Gr̄tias tibi ago dñe quia ianuas tuas ingredi merui et sic spiritū emisit. Cōfessus decius cū valeriano abiit in palaciū tiberij relicto corpe sup̄ ignē. Qd̄ ypoli

Laurentio

tus mane rapuit. et cum iustino p̄sbitero in agro verano pditus aromatis sepeliuit. Xpiani igitur ieiunātes triduo vigilias celebrarūt. mugit̄ dātes et lacrimas effundentes. **¶** Utrū autē hoc verū sit q; laurentius sub isto decio impatore martirium sit passus a multis dubitatur. cū in cronicis sirtus longe fuisse post decium legat. Eutropius autē hoc asserit dicēs. Decius persecutionē in xpianos mouens inter ceteros beatissimū leuitam et martirem laurentiū extinxit. In quadā autē cronica factis autentica dicit q; non sub decio impatore qui philippo successit. s; sub quodā decio minore q; cesar non impator extitit. martiriū passus fuit. Nam inter decium imperatōrē et hunc decium minorem. sub quo laurētius dicit passus plurimi impatores et summi pontifices intermedij extiterūt. Eadē yr̄ ibidem dicit cum decio impatori gallus et volusianus eius filius in impio successissent. et valerianus cum galiēno post eosdē imperium tenuissent. dicti valerianus et galiēnus minorem decium cesares nō tñ impatores fecerunt. Nam antiquitus qñq; alii qui ab imperatoribus fiebāt cesares. non tñ augusti vel impatores sicut legit in cronicis q; dyoclecia nus marimianū cesarem fecit. postmodū ex cesare augustum creauit. Tpe autē horū impatoꝝ s; valerianus et galiēni. sirtus romā sedem tenebat. Dicit igitur decius cesar appellatus non impator effectus beatus laurentius martirē fecit. Unde in sc̄p̄ in legenda beati laurentij vocatur decius impator sed tñ decius cesar. Decius em̄ impator duobus tñ annis regnauit. et beatū fabianū papam martirē fecit. fabiano successit cornelius qui sub volusiano et gallo passus est. Cornelio successit lucius. Lucio stephanus qui sub valeriano et galiēno qui annis xv. impauerūt passus est. Stephano successit sirtus. Hec in cronica illa legunt. Quis cronice tam eusebii q; bede et ysidori in hoc concordāt q; sirtus papa non fuit tēpore decij impatoris sed galiēni. Legitur tñ in alia quadā cronica q; pdictus galiēnus fuit binomius. dictus est em̄ galiēnus et decius. et sub illo passi sunt sirtus et laurētius circa annū dñi cclvij. Godofredus quoq; in libro suo q; dicit pantheon idem asserit q; s; galiēnus vocatus est alio noīe decius. et q; sub eo passi sunt sirtus et laurentius. Et si hec vera sunt tunc positio ioh̄is beleth vera posset esse. **¶** Refert greḡ. in libro dyalogoꝝ rū q; in sabina quedā sanctimonialis fuit. q; carnis quidē cōrinentias habuit sed lingue p̄citatē nō declinauit. Hec dum in ecclesia sancti laurētij fuisse sepulta ante altare martiris a demonib; secata p̄

De sancto

Laurentio

ille sa pmanet. altera crematur ita vt mane visi-
bilitate adustus appareret. **C** Greg. quoq; thuro-
nesi. ait. q; dū quidā sacerdos quādā ecclesiā san-
cti laurentij repararet. et trabes quādam nimii breuis
esset: rogauit beatū laurentiū vt q; paupes foue-
rat sue inopie subueniret. Que subito sic excreuit
vt pars nō modica habūdaret. Quā partē sacer-
dos minutatim incidit. et multas inde infirmita-
tes sanabat. Idē restatur beatus fortunatus. fa-
ctū est autē hoc apud prioras castrū italie q; quidā
dū dolore dentiū pmeretur de illo ligno tangitur
et prin^o dolore fugat. **Q**uidā insup p̄biter noie
sanctul^o vt refert greg. in dyalogo. sācti laurentij
ecclesiam a longobardis incensam reparare volēs
artifices mltos cōduxit. Quādā autē die dū qd eis
apponeret non h̄eret: p̄missa oratione in cibanus
respexit et ibidem candidissimū panem inuenit.
Sed cū vix ad vni^o p̄radij esum tribus p̄sonis suffi-
cere videret. laurentius artifices suos nolens defi-
cere sic p̄dictū panē multiplicari fecit q; in alimē-
tum decē dierū oparijs cūctis sufficit. **I**n eccle-
sia sancti laurentij apud mediolanū. vt refert vni^o
centi^o in sua cronica. calix quidam cristallin^o mi-
re pulcritudinis habebatur: qui cum in quadā so-
lennitate ad altare a dyacono positus. elapsus
e manibus in terram cecidit: et statim cōminutus
fuit. At dyaconus merens fragmēta collegit. et su-
per altare ponēs beatū laurentiū exorauit. et fra-
ctum calicē integrū et solidatū recepit. **L**e-
gitur quoq; in libro de miraculis beate marie vir-
ginis q; quidam iudex stephanus nomine rome
erat qui munera libenter accipiēs multoz iudi-
cia puertebat. Hic tres domos ecclesie sancti lau-
rentij et vni^o ortū sancte agnetis violenter abstu-
lit. et ablata iniuste possedit. Accidit autē vt more-
retur et ante dei iudiciū duceretur. Quē sanctus
laurentius cernens ad eum cū nimia indignatiōe
accessit. et tribus vicibus brachiū eius durissime
strinxit: et dolore nimio cruciauit. Sancta vero a-
gnes cū ceteris virginib^o eū videre noluit sed fa-
ciem suam ab eo auertit. Tūc iudex sup eū sniam
ferēs dixit. Quā aliena subtraxit. et mūera accipi-
ens veritatē vēdidit in loco iude p̄ditoris trada-
tur. Sāctus autē pietus quē idē stephan^o in vita
sua valde dilexerat. ad beatū laurentiū et ad brām
agnetē accedēs p̄ eo veniā p̄cabatur. Illis vocē
brā virgine p̄ eo oratibus cōcessum est vt ei^o aīa
ad corp^o rediret. et ibidē. xxx. dieb^o p̄nias ageret.
Accepti insup a beata virgine in mādatis vt psal-
mū beati immaculati singulis diebus vite sue di-

ceret. Tūc ad corpus redisset brachium eius ita
erat liuidū et adustū ac si hoc i corp^o passus esset.
Quō signū in eo extitit quoad vixit. Male igit ab-
lata restituēs: et p̄nias agēs die. xxx. migravit ad
dñm. **L**egit in vita sancti heinrici imperatoris q;
dū ipse et kunegūdis vxor eius virgines insimul
pmanerēt: diabolo instigāte de quodā milite vxo-
rem suspectā h̄ns ipsam sup candētes vomeres.
xv. pedū nudis pedib^o incedere fecit. Qua ascen-
dente dixit. Sicut me ab heinrico et oib^o intactā
nouisti: ita adiuua me x̄pe. Heinric^o vero verecū-
dia ductus eam in maxillā p̄cussit. Cui vox dixit.
Virgo maria te virginē liberauit. Totā igitur cā-
dentē massam ille sa p̄currit. Cū ergo cesar obijss̄
mltitudo maxima demonū ante cellā cuiusdā be-
remite trāsibat. Qui ap̄ta fenestra interrogauit
vltimū q; nam essent. Et ille. Legio demonū sum^o
q; ad mortē cesaris p̄peram^o si forte aliqd̄ p̄pūū
in eo regere possim^o. Adiuuat igitur vt ad se re-
deat. Qui rediēs dixit. Nichil p̄fecim^o q; dū falsa
vxoris suspitio et alia mala et etiā bona in state-
ra fuissent posita: adustus ille laurentius ollam au-
reā immensi ponderis attulit. Et dū supā se vide-
bamur illa iactata ps alia statere plurimū ponde-
rauit. Tūc ego irat^o vnā partē auree olle p̄erupi
Ollā calicē vocabat quē dicit^o cesar in honore san-
cti laurentij ecclesie aistetenſi fieri fecerat quem in
sp̄ali deuotiōe habuerat. Cui propter magnitu-
dinē due aures inerāt. Reprūq; est et imperatorē
tūc obijss̄: et vnā aurē calicis fractā fuisse. **R**e-
fert greg. in registro q; dū p̄decessio: suus quedā
ad corpus sancti laurentij cupet meliorare. et vbi
nam corp^o esset nesciret. subiro corp^o eius igno: ā-
ter apitur. omnesq; q; aderāt tam monachi q; mā-
sionarij q; corp^o eius viderāt infra. x. dies mortui
sunt. **N**otandū q; passio laurentij inter cere-
ras sc̄oz martirū passionēs excellētissima videt
esse in quatuor: sicut ex dictis sancti maximi ep̄i et
br̄i augus. colligit. Primo in passionis acerbitate.
Secūdo i effectu siue vtilitate. Tercio in p̄stātia siue
fortitudine: Quarto in mirabili pugna et mō vi-
etorie. **P**riō igit excellētissima fuit i pene acer-
bitate. De cui^o pene acerbitate sic dicit br̄us maxi-
mus ep̄s. vel sc̄om quosdā libros ambro. Non em̄
frēs br̄us laurenti^o breui vel simplici passiōe patif
flam q; gladio p̄cutitur sed moritur q; in flāmaz ca-
mino mergit vno impetu liberaf. Hic autē longa
et mltiplica pena cruciatur: vt mors ei nō desit ad
suppliciū et desit ad finē. Legim^o br̄os pueros in
penaz suaz de cābulasse flāmis et igneos globos

De sancto Laurentio

pedibus conculcasse. Unde et beatus laurentius non minori gloria preferendus est. Si quidem illi in penarum flammis ambulabat. hic in ipso supplicij sui igne discubuit. Illi vestigijs pedum conculcaturus incendia. iste laterum suorum diffusionem restrinxit. Illi stantes in pena eleuatis manibus orabant ad dominum. iste prostratus in sua pena toto corpore dominum deprecabatur. **E**t notandum quod beatus laurentius post beatum stephanum inter ceteros martires primatum tenere dicitur: non quod maior est pena sustinuerit quam ceteri martires cum multi tantam penam et aliquid etiam maiorem sustinuisse, legantur sed hoc dicitur propter sex causas in se occurrentes. Primo propter passionis locum: quod rome que est caput mundi et ubi est sedes apostolica passus est. Secundo propter predicationis officium: quod officium predicationis diligenter impleuit. Tercio propter laudabilem distributionem thesaurorum quas omnes pauperibus sapienter distribuit. Has tres rationes ponit magister guilhelmus alnsiodorensis. Quarto propter auctenticatum et approbatum eius martirium: quod et si de aliquibus maiora tormenta legantur. tamen hoc auctenticum non habetur et aliquid in dubium vertitur. Huius autem passio in ecclesia valde est solennis et approbata. Unde et multi sancti in suis sermonibus eius passionem approbant et confirmant. Quinto propter dignitatis gradum: quod fuit archidiaconus sedis apostolice. Post quem ut aiunt in romana sede archidiaconus non surrexit. Sexto propter seueritatem tormentorum: quod grauissima supplicia protulit. ut prope que supererat ferream affatus fuit. Unde de eo dicit beatus augustinus. Laceratos artus et multa verberum sectione concisos subiecto precepit igne torreri ut per craterem ferream que iam de feruore continuo vim in se haberet videri. conuersorum alterna mutatione membrorum fieret cruciatus vehementior: et pena productior. **S**ecundo fuit excellentissima in effectu siue utilitate. Ipsa enim penae acerbitas secundum augustinum et maximam. fecit eum glorificatione sublimem. opinione et fama celebrem deuotione laudabilem. et imitatione insignem. **P**rimo igitur glorificatione sublimem. Unde augustinus dicit. Seuisse persecutoris in martirem. conuulsisse et auxilium palmam dum auerget penam. Iterum maximam vel secundum quosdam ambrosio. Quauis in faucibus membrorum soluantur fidei tamen fortitudo non soluitur. Corpore detrimentum sustinet sed lucrum salutis acquirit. Item augustinus. Vere beatus corpus quod non a fide christi tormentum immutauit sed ad requiem sancta religio coronauit. **S**ecundo opinione et fama celebrem. Maximam vel secundum quosdam ambrosio. Beatum martirem laurentium grano sinapis possumus comparare quod diuersis attritus

passionibus per totum orbem gratia sui meruit fragrare mysterij. Qui antea prostratus in corpore humilis ignotus et vilis. postea quod vexatus. laceratus. exustus fuit. vniuersis partem mundi ecclesiarum odore sue nobilitatis infudit. Idem. **S**anctum est ac deo placitum ut natale sancti laurentij propria deuotione veneremur cuius radiantibus flammis victrix in hunc quoque die toto orbe christi choruscet ecclesia. Idem. Tanta enim gloria martirij preclarum extitit in passione sua quod mundum illuminauerit vniuersum. **T**ercio deuotione laudabilem. Quare autem sit laudandus et cum deuotione suscipiendus ostendit augustinus. tribus rationibus sic dicit. Beatum virum laurentium tota debemus deuotione suscipere. Primo quod preciosum sanguinem propter deum tradidit. Deinde quod ei rogatum apud deum nostrum non minimam contulit ostendens qualis debet esse christiana fides. de cuius consortio existere martires meruerunt. Tercio quod idem tantum et tam sancte puerfationis fuit ut coronam martirij tempore pacis inueniret. **Q**uarto fecit eum imitatione in signem. Unde augustinus. Dectorum causa passionis propter quam morti additus est vir sanctus: ut sui siles ceteros esse hortaret. In tribus autem se nobis imitabilem exhibet. Primo in aduersorum sorti perpeffione. Unde augustinus. Ad erudiendum dei populum nullorum est utilior forma quam martirij. Eloquencia facilis ad exhortandum fit ratio efficacis ad suadendum. Validiora tamen sunt exempla quam verba et plene est ope docere quam voce. In quo excellentissimo genere doctrine beatus martir laurentius quam gloriosa polleat dignitate. etiam persecutores ipsius sentire potuerunt quo illa mirabilis fortitudo animi non solum non cederet sed etiam alios exemplo sue tollerantie roboraret. Secundo in fidei magnitudine et seruire. Maximam vel ambrosio. Dum in fide sua persecutoris flammam victor ostendit nobis per ignem fidei gebenne incendia superare et amore christi die iudicij non timere. Tercio in ardenti deuotione. Idem vel ambrosio. Illuminavit mundum plane laurentius colimine quo ipse succensus est. et flammis quas ipse protulit omnium christianorum corda calefacit. De his tribus etiam sic dicit maximam vel ambrosio. secundum quosdam libros. Beati laurentij exemplo puocamur ad martirium accedimus ad fidem. calefescimus ad deuotionem. **H** Tercio fuit excellentissima in constantia seu fortitudine. De cuius constantia et fortitudine sic dicit beatus augustinus. Beatus laurentius mansit in christo usque ad tentationem. usque ad tyrannicam interrogationem. usque ad aeternam comminationem. usque ad peremptionem. In qua longa morte quod bene man-

De sancto

Laurentio

ducuerat et bene biberat tanquam ille esca saginatus et illo calice ebrius factus tormēta non sensit. non cessit. et in regnum successit. Adco autem fuit potestas et firmus quod non solum tormētis non succubuit sed etiam ex ipsis tormētis ut hētur ex dictis beati maximi factus est perfectior in timore. feruentior in amore. et iocundior in ardore. De primo sic dicit. Exteritur super flammam ignitos globos et sepe versatur in latera. sed quanto plus penarum patitur. tanto amplius oblitum domini pertimescit. Quantum ad secundum sic ait maximus vel secundum quosdam libros ambrosius. Branu sinapis cum atteritur accenditur. Laurentius cum patitur inflamatur. Idem. Nouo admirationis genere alius illum torquet. et alij scientes tormēta perficiunt sed deuotiorē laurentium saluatorum supplicia atrociora fecerunt. Quantum ad tertium sic dicit. Cor eius tanta fide in christi magnitudine concauit ut despectis proprii corporis cruciatibus. insanissimo torro suo et triumphans eius ignibus letus illuderet. **¶** Quarto fuit excellentissima in mirabili pugna et modo victorie. Beatus namque laurentius sicut ex verbis beati maximi et Augustini colligitur. quingens ignes exteriores quodammodo habuit. quos tamen omnes superauit fortiter et extinxit. Primum fuit ignis gehēne secundus ignis materialis flammę. tertius carnalis concupiscentie. quartus ardentis auaricie. quintus furcens infamie. **¶** De extinctione primi ignis. scilicet gehēne sic dicit maximus. Nunquid cedere poterat momentanee corporis vltioni cuius fides eternum gehēne extinguebat ardorem. Item transit per ignem momentaneum atque terrenum sed flammam gehēne perpetuo exurentis euasit. **¶** De extinctione secundi ignis scilicet materialis flammę sic ait maximus vel ambrosius secundum quosdam libros. Corporali laborabat incendio. sed diuinus ardor materiale restrinxit ardore. Item. Quāuis rex improbus ligna subijceret. incendia maiora superponeret. tamen sanctus laurentius has flammās fidei calore accensus non sensit. Item augustinus. Superari charitas christi flamma non potuit et seignior fuit ignis qui sonis vltis qui inter accendit. **¶** De extinctione tertij ignis scilicet carnalis concupiscentie sic dicit maximus. Ecce beatus laurentius transiit per ignem non quod adustus inboeruit sed illuminatus effulsit. arsit ne arderet. et ne videretur vltus est. **¶** De extinctione quarti ignis scilicet auaricie qualiter euasit auaricia illorum qui thesauros cupiebant et frustrata est sic dicit augustinus. Armatur gemina face homo cupidus pecunie. atque veritatis inimicus. auari-

cia ut rapiat aurum. impietate ut auferat christum. Nichil obtines. nichil proficis humana crudelitas. Subtrahit tormētis tuis materia mortalis. et laurentio in celum abeunte tu deficiis flammis tuis. **¶** De extinctione quinti ignis scilicet furcens infamie qualiter videlicet infamia persequentiū frustrata est et annihilata sic dicit maximus. Superatis flammis ministris. oē mundane infamie restrinxit incendiū. Ad hoc usque diabolica profecit intentio ut vir fidelis ad diem suum gloriosus ascēdat. et crudelitas persequentium cum suis ignibus profusa torpeat. Quod enim persequentium infamia ignis fuerit ostendit cum ait. furcens gentilis accusus craticulā preparat ignitā ut indignationis sue flammās ignibus vindicaret. **¶** Nec mirum si bos quingens ignes exteriores superauit. quoniam ex verbis predicti maximi habetur tria refrigeria que intus habuit. et tres ignes in corde portauit. per que omnem ignem exteriorē. et refrigerio mitigauit. et maiori incendio superauit. Primum namque refrigerium fuit desiderium regni celestis. secundum meditatio diuine legis. tertium puritas scientie. Per hoc triplex refrigerium omne ignem exteriorē extinguit fecit et frigidum reddidit. **¶** De primo refrigerio quod est desiderium celestis glorie dicit maximus vel ambrosius secundum quosdam libros. Nec enim beatus laurentius ignem sentire tormēta poterat quod in sensibus refrigerium paradisi possidebat. Item. Jacet ante pedes terram exusta caro. corpus exanimē. nichil detrimenti tamen patitur cuius animus demorat in celis. **¶** De secundo refrigerio quod est meditatio legis diuine sic dicit maximus vel ambrosius. Dum christi cogitat precepta frigidum est illi omne quod patitur. **¶** De tertio refrigerio quod est puritas scientie sic dicit. Ardet profecto rotis visceribus fortissimus martir et vultus. sed regnum dei pertractans refrigerio scientie victor exultat. **¶** Habuit nichilominus ut idem maximus ostendit tres ignes interiores per quos omnes ignes exteriores maiori incendio superauit. Primum fuit fidei magnitudo. secundus ardens dilectio. tertius vera dei cognitio que ipsum irradiauit tanquam ignis. **¶** De primo igne sic dicit idem vel ambrosius. In quantum in illo fidei ardor feruet. intus supplicij flamma frigescit. Item. Esse saluatoris ignem feruore fidei legitur in euangelio. Ignem veni mittere in terram. Hoc igitur igne beatus laurentius accensus flammam non sensit incendiū. **¶** De secundo igne sic ait idem vel ambrosius. Ardebat extrinsecus martir laurentius terram seueritatis incendio. sed maior illi intrinsecus christi amoris flamma torrebat. **¶** De tertio igne sic dicit. Fortissimum martirē seuisima per-

De sancto Ypolito

secutoris flamma supare non potuit q̄ longe arde
de veri veritatis radijs mens eius accensa ferue
bat. Itē. Adiofidie ⁊ amore veritatis accēsus
appositā sibi extrinsec⁹ flammā aut nō sensit aut
vicit. **H**abet aut̄ inter ceteros martires beat⁹
laurētius tria priuilegia quāru ad officiū. **P**ri
mū est in vigilia. Solus em̄ inter martires vigiliā
habet. Sed vigilie sanctorū p̄pter multas deordi
nationes hodie in ieiunia mutatae sunt. Nos em̄
fuit olium vt refert iohannes belecth vt in festiuita
tibus sanctorū hoīes cū vxoribus ⁊ filiabus ad ec
clesiā venirent. ⁊ ibi cum luminarib⁹ p̄noctarent.
Sed q̄ multa adulteria in his vigilijs fiebant.
Statutū fuit vt vigilie in ieiunia cōuerterentur.
Nomen tñ antiquū est retentū: q̄ nō ieiunia s̄ vi
gilie ad huc appellātur. **S**ecundū est in octaua
Ipse nāq̄ solus cū stephano habet octauas inter
martires: sicut martinus inter p̄fessores. **T**er
ciū est in regressiōib⁹ antiphonarū qd̄ solus ipse
et paulus habet. Sed paulus p̄pter excellentias
p̄dicationis. iste p̄pter excellentiā passionis.

De sancto ypolito. cxlii **A**

Hipolitus dicitur ab yper qd̄ est supra. ⁊ li
tos qd̄ est lapis quasi supra lapidē. id est
xp̄m fundatus. vel ab in ⁊ polis qd̄ est ci
uitas. Vel ypolitus quasi valde politus. fuit em̄
sup lapidē xp̄m bene fundat⁹ p̄ constantiā ⁊ firmi
tatem. fuit in civitate magna p̄ desideriu ⁊ auidita
tem. fuit bene politus p̄ tormētōz acerbitate.

Hipolitus postq̄ corpus beati laurētij se
peliuit: venit in domū suam ⁊ dans pacē
suis seruis ⁊ ancill. oēs de sacramēto ab
tatis qd̄ iustin⁹ p̄sbiter obtulerat cōmunicauerūt
Et apposita mensa priusq̄ cibū sumeret: venien
tes milites cum rapuerūt: ⁊ ad cesarē duxerunt.
Quē videns decius cesar subridēs dixit ei. Num
quid ⁊ tu magus effectus es q̄ corpus laurentij
abstulisti. Cui ypolitus. Hoc feci nō quasi mag⁹.
sed quasi xp̄ian⁹. Tunc decius furore replet⁹ p̄
cepit vt habitu quo vt xp̄ian⁹ vtebatur expolia
ret. ⁊ os ei⁹ lapidib⁹ tunderet. Cui ypolit⁹. Non
me expoliasti sed magis vestisti. Cui deci⁹. Quō
insipies effect⁹ es vt nuditate tuā non erubescas.
Nunc ergo sacrificia ⁊ viues ne cū laurētio p̄cre
as. Cui ypolit⁹. Exemplū merear fieri beati lau
rentij quē tu ore polluto ausus es noīare. Tunc
decius fecit eū fustib⁹ cedi. ⁊ p̄ctimb⁹ ferreis la
niari. Ille aut̄ se xp̄ianū esse voce clara cōfitebat.
Et cum tormenta hōmō derideret. veste militari
qua antea vtebat euz vestiri fecit. hortās vt ami
ciani ⁊ militiā p̄stinā retineret. Cui ypolitus
cū diceret se xp̄o militari: deci⁹ ira repletus vale
riano p̄fecto cū tradidit: vt oēs facultates ei⁹ ac
ciperet: ⁊ diris tormētis eū interficeret. Inuēro
quoq̄ q̄ ei⁹ familia xp̄iana esset: adducti sūt oēs
ante p̄spectū ei⁹: Qui cū ad sacrificia cogere
ntur: concordia nutrix ypoliti pro omnibus r̄ndit.
Nos cum dño nostro volumus mori potius pudice q̄
impudice viuere. Cui valerius: Venus seruoꝝum
nō nisi cū supplicijs emēdatur. Tūc p̄ntē ypolito
⁊ gaudente. iussit eam tamdiu plūbatis cedi quo
usq̄ emisit sp̄m. Dixitq̄ ypolitus. H̄as tibi ago
dñe q̄ nutrice meā ante p̄spectū sanctorū tuoz p̄
misisti. Deinde extra portā tiburtinā valerianus
ypolitu cū familia sua duci fecit. Ypolit⁹ aut̄ oēs
confortās dixit. fratres nolite metuerē q̄ ego ⁊
vos vnū deū habem⁹. Iussitq̄ valerian⁹ vt in cō
spectu ypoliti omnib⁹ capita amputarent. ypoli
ti veropedes ad colla indomitoz equoz fecit li
gari. ⁊ p̄ carduos ⁊ tribulos trahi tamdiu donec
sp̄m exalaret. Circa annos dñi. clvi. Eoz corpa
iustinus p̄sbiter rapuit: ⁊ iuxta corpus sancti lau
rentij sepeliuit. Corp⁹ vero sancte p̄cordie inueni
re n̄ potuit: q̄ fuerat in cloacā p̄iectū. Miles aut̄
quidā noīe porphiri⁹ credēs beatā cōcordiā aurū
aut gemas in vestimētis h̄ie ad quēdā cloacariū
noīe yrencū q̄ erat occulte xp̄ian⁹ accessit ⁊ dixit.
Secretū custodi: ⁊ extrabe p̄cordiā q̄ spero q̄ au
rum aut gemmas in vestibus suis habet. Cui ille